

Chức vụ và thẩm quyền chức vụ trong cơ quan hành chính nhà nước

Phạm Hồng Thái*

*Khoa Luật, Đại học Quốc gia Hà Nội,
144 Xuân Thủy, Cầu Giấy, Hà Nội, Việt Nam*

Nhận ngày 16 tháng 6 năm 2009

Tóm tắt. Bài báo phân tích các khái niệm chức vụ nhà nước trong bộ máy hành chính nhà nước, đưa ra khái niệm thẩm quyền chức vụ nhà nước, phân biệt chức vụ chính trị, chức vụ quyền lực hành chính, chức vụ chuyên môn và phân tích mối liên hệ giữa các chức vụ, chỉ ra tính chất, đặc thù, giới hạn thẩm quyền, vị trí, vai trò, thẩm quyền của từng loại chức vụ nhà nước trong cơ quan hành chính nhà nước.

1. Chức vụ nhà nước

Thuật ngữ chức vụ được sử dụng phổ biến trong đời sống thường nhật, trong khoa học pháp lý, khoa học hành chính và cả trong một số văn bản pháp luật, nhưng tới nay cũng chưa có công trình nào nghiên cứu một cách xác đáng, mà được sử dụng một cách ước lệ.

Từ góc độ tổ chức hành chính nhà nước, chức vụ nhà nước được hiểu là “đơn vị mang tính tổ chức - cơ cấu của cơ quan nhà nước được thiết lập trên cơ sở văn bản pháp luật của cơ quan nhà nước có thẩm quyền, xác định vị trí phục vụ và vai trò lao động xã hội của người lao động, quyền và nghĩa vụ cũng như yêu cầu đối với chuyên môn của họ.

Các chức vụ gắn với nhau bởi quan hệ phân công lao động hợp thành các bộ phận cơ cấu còn tổng thể của chúng hợp thành cơ quan nhà nước” [1]. Với quan niệm này, thì mọi cán bộ,

công chức làm việc trong cơ quan nhà nước đều giữ một chức vụ nhất định.

Do tính đa dạng của các cơ quan, tổ chức nhà nước do đó cũng rất đa dạng về chức vụ nhà nước: chức vụ trong cơ quan quyền lực nhà nước, cơ quan hành chính nhà nước, cơ quan tư pháp và trong các đơn vị sự nghiệp của nhà nước.

Chức vụ nhà nước trong cơ quan hành chính nhà nước chỉ là một loại chức vụ nhà nước. Để nhận diện, khám phá các khía cạnh của chức vụ nhà nước trong bộ máy hành chính nhà nước cần phải bắt đầu xem xét tổ chức - cơ cấu của bộ máy hành chính nhà nước, cơ quan hành chính nhà nước, các bộ phận cấu thành cơ quan hành chính nhà nước, các đơn vị tạo thành bộ phận cấu thành cơ quan đó và mối liên hệ giữa chúng. Như vậy, chức vụ nhà nước là tế bào nhỏ nhất tạo nên cơ cấu đơn vị cơ quan hành chính, hay chính cơ quan hành chính nhà nước.

Từ góc nhìn hệ thống, bộ máy hành chính nhà nước là hệ thống các cơ quan hành chính nhà nước (Chính phủ, bộ, cơ quan ngang bộ, Ủy ban Nhân dân (UBND) các cấp, cơ quan chuyên

*ĐT: 84-4-37547787.

E-mail: thaiha@yahoo.com

môn thuộc UBND mỗi cơ quan lại là một hệ thống được tạo bởi các bộ phận cấu thành, hay bởi các chức vụ nhà nước. Điều này tùy thuộc vào tính chất, vị trí, tính phức tạp của cơ quan hành chính nhà nước. Có cơ quan đơn giản thì đơn vị tổ chức - cơ cấu của nó được bắt đầu từ những chức vụ (trong cơ cấu của Chính phủ có các chức vụ Thủ tướng, Phó thủ tướng, Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang bộ), nhưng cũng có cơ quan phức tạp (bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan chuyên môn thuộc UBND) thì chức vụ lại là bộ phận, đơn vị nhỏ nhất tạo nên các đơn vị cơ cấu của những cơ quan này.

Nhà nước thiết lập các cơ quan hành chính nhà nước và trao cho các cơ quan này một khối lượng nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng nhất định được quy định trong các văn bản pháp luật. Nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng của cơ quan hành chính nhà nước được thực hiện bởi các chức vụ trong bộ máy, cơ quan hành chính.

Xét các mối quan hệ giữa nhà nước với bộ máy hành chính, bộ máy hành chính với cơ quan hành chính, cơ quan hành chính (đơn vị cơ quan) với chức vụ nhà nước của cơ quan, có thể có một số kết luận sau:

- Nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng của bộ máy hành chính nhà nước do nhiệm vụ, chức năng của nhà nước quyết định; nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng của cơ quan hành chính nhà nước do chính nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng của bộ máy hành chính nhà nước quyết định; nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng của các bộ phận cấu thành cơ quan nhà nước bắt nguồn từ nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng của cơ quan hành chính nhà nước; nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng của chức vụ nhà nước trong cơ quan hành chính lại bắt nguồn từ nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng các bộ phận cấu thành cơ quan nhà nước.

Chức vụ nhà nước là đơn vị nhỏ nhất cấu thành cơ quan nhà nước, hoặc bộ phận cấu thành cơ quan hành chính nhà nước, tùy thuộc vào tính chất, địa vị pháp lý của cơ quan nhà nước.

- Nhiệm vụ, quyền hạn của bộ máy hành chính nhà nước, cơ quan hành chính nhà nước,

các đơn vị thuộc cơ quan hành chính nhà nước, chức vụ nhà nước trong cơ quan, đơn vị do pháp luật quy định.

- Việc thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng của các chức vụ nhà nước hướng tới thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng của bộ phận, cơ quan hành chính nhà nước và của bộ máy hành chính nhà nước.

Do cấu trúc tổ chức các cơ quan hành chính nhà nước được thiết lập theo mô hình hình chóp, nên các chức vụ nhà nước trong bộ máy này cũng được sắp xếp theo thứ bậc cao, thấp khác nhau.

Các chức vụ nhà nước, tùy theo tính chất, vị trí pháp lý của cơ quan hành chính nhà nước có thể được chia thành nhiều loại khác nhau: chức vụ chính trị, chức vụ quyền lực hành chính, chức vụ chuyên môn.

Các chức vụ chính trị trong bộ máy hành chính nhà nước trong điều kiện dân chủ và pháp quyền thường được thiết lập bằng con đường bầu cử, chẳng hạn như: Thủ tướng, Phó Thủ tướng, Chủ tịch, Phó Chủ tịch Hội đồng nhân dân, Chủ tịch, Phó Chủ tịch UBND các cấp, hoặc đề cử, phê duyệt (Bộ trưởng, thủ trưởng cơ quan ngang bộ).

Hoạt động của những người giữ những chức vụ chính trị là hoạt động chính trị, họ luôn theo đuổi những mục tiêu chính trị nhất định. Chính trị ở đây được hiểu theo nghĩa rộng của từ, chính trị là tất cả những gì mà việc giải quyết nó luôn gắn với quyền, lợi ích của công dân, cơ quan, tổ chức, cộng đồng lãnh thổ, quốc gia, dân tộc, giai cấp, tầng lớp, thậm chí là cả những vấn đề liên quan tới lợi ích của cả các dân tộc khác. Hoạt động của các chức vụ chính trị thể hiện qua những chính sách, các văn bản quy phạm pháp luật do họ ban hành và việc điều hành vĩ mô của họ đối với toàn bộ mọi mặt đời sống xã hội trên phạm vi lãnh thổ nhất định.

Tuy vậy, các chức vụ: Chủ tịch, Phó Chủ tịch UBND các cấp, ở một khía cạnh họ là những nhà chính trị, ở khía cạnh khác lại là những nhà hành chính, nghiêng nhiều về hành chính. Nên những chức vụ này như là nối giữa chính trị và hành chính.

Các chức vụ quyền lực hành chính như: Thứ trưởng, Tổng cục trưởng, Cục trưởng, Vụ trưởng, Phó vụ trưởng, Giám đốc sở, Phó Giám đốc sở, Trưởng phòng, Phó trưởng phòng và tương đương... được thiết lập bằng quyết định hành chính theo chế độ bổ nhiệm.

Những chức vụ này được thiết lập để thực hiện các hoạt động công vụ (theo nghĩa hành chính) để phục vụ cho việc thực hiện các nhiệm vụ, quyền hạn, thẩm quyền của cơ quan nhà nước mà pháp luật đã quy định, thực chất là thực hiện những chính sách, pháp luật mà các chức vụ chính trị đã ban hành. Hoạt động của những chức vụ quyền lực hành chính dựa trên cơ sở pháp luật và để thực hiện pháp luật bằng các hoạt động tổ chức, điều hành và giải quyết các vấn đề hành chính hoặc các vấn đề chuyên môn phát sinh hàng ngày trong đời sống nhà nước, xã hội bằng việc ban hành các quyết định hành chính, thực hiện các hành vi hành chính.

Xét về cấu trúc, thứ bậc quyền lực thì quyền lực hành chính bao giờ cũng thấp hơn quyền lực chính trị. Do đó, các chức vụ chính trị bao giờ cũng cao hơn chức vụ quyền lực hành chính khi ở cùng một cấp hành chính.

Bên cạnh các chức vụ chính trị, chức vụ quyền lực hành chính, trong bất kỳ chế độ nhà nước nào và vào bất kỳ thời đại nào và với bất kỳ chế độ công chức nào (chế độ chức nghiệp, hay chế độ việc làm, hoặc là hỗn hợp) đều tồn tại các chức vụ chuyên môn. Các chức vụ chuyên môn rất đa dạng, mỗi quốc gia, vào mỗi thời kỳ lịch sử của nó đều có các loại chức vụ chuyên môn khác nhau như: nhân viên, cán sự, chuyên viên, chuyên viên chính, chuyên viên cao cấp và các chức vụ tương đương khác.

Chức vụ chuyên môn tồn tại ở các cơ quan nhà nước (hay bộ máy giúp việc của cơ quan nhà nước), những người giữ các chức vụ này trong khoa học hành chính thường được gọi là công chức hành chính. Đây là những chức vụ được xác lập để thực hiện công vụ, nhiệm vụ thường xuyên trong các cơ quan nhà nước, họ phục vụ nhà nước bằng những chuyên môn nghiệp vụ nhất định và để phục vụ cho các chức vụ quyền lực hành chính nhà nước, quyền lực chính trị.

Mỗi một chức vụ trong cơ quan hành chính nhà nước đều có một số lượng nhiệm vụ, quyền hạn nhất định và tương ứng là trách nhiệm, bổn phận. Do đó, tương ứng với mỗi chức vụ đều có những thẩm quyền nhất định, thẩm quyền đó có thể là thẩm quyền quyền lực hay thẩm quyền chuyên môn để thực hiện những nhiệm vụ, quyền hạn và chức năng của cơ quan. Thẩm quyền quyền lực, thẩm quyền chuyên môn là giới hạn của hành vi, hoạt động của chức vụ nhà nước, là quyền phán quyết về những vấn đề nhất định đặt ra đối với chức vụ.

2. Thẩm quyền của chức vụ trong bộ máy hành chính nhà nước

Trong Đại Từ điển tiếng Việt do Nguyễn Như Ý chủ biên quan niệm: “thẩm quyền là quyền xem xét, quyết định” [2].

Trong tiếng Pháp, "thẩm quyền" - competence, được hiểu là quyền của một cơ quan nhà nước, hành chính hay tư pháp, một quan chức hành chính hay tư pháp được làm một số việc, được quyết định và ra một số văn bản về một số vấn đề trong phạm vi được pháp luật cho phép. Như vậy, về mặt ngôn ngữ thuật ngữ “thẩm quyền” trong ngôn ngữ tiếng Việt và tiếng Pháp có điểm tương đồng là đều được quan niệm là quyền xem xét, quyết định, giải quyết một vấn đề, hay vụ việc nào đó.

Trong khoa học pháp lý cũng có những quan niệm khác nhau: Tác giả từ điển Luật học quan niệm thẩm quyền là “tổng hợp các quyền và nghĩa vụ hành động, quyết định của cơ quan, tổ chức nhà nước do luật pháp quy định như thẩm quyền của tòa án các cấp, thẩm quyền của viện kiểm sát các cấp, của cơ quan công an các cấp, v.v...” [3]. Từ điển Pháp luật quan niệm thẩm quyền là “quyền chính thức được xem xét để kết luận và định đoạt, quyết định một vấn đề” và thường được sử dụng trong các cụm từ: “thẩm quyền xét xử”, “thẩm quyền điều tra”, “cơ quan có thẩm quyền”, “người có thẩm quyền” “cấp có thẩm quyền” “thẩm quyền của Viện kiểm

dân"... [4]. "Thẩm quyền là tổng thể các chức năng, các quyền, nghĩa vụ, các hình thức và phương pháp làm việc của cơ quan [5].

Hiến pháp và các văn bản luật về tổ chức bộ máy hành chính nhà nước hầu như không sử dụng thuật ngữ thẩm quyền, mà phổ biến là thuật ngữ "nhiệm vụ và quyền hạn". Thuật ngữ thẩm quyền thường được sử dụng trong các văn bản có tính chất chuyên ngành ví dụ trong Pháp lệnh Thủ tục giải quyết các vụ án hành chính; Pháp lệnh xử lý vi phạm hành chính... Thông thường thuật ngữ thẩm quyền được sử dụng khi cần để xác định những vấn đề, vụ việc cụ thể thuộc quyền xem xét, quyết định, giải quyết của cơ quan này hay cơ quan khác, của chức vụ này hay chức vụ khác. Ví dụ: thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính của Chủ tịch UBND xã...

Mỗi chức vụ nhà nước đều có một phạm vi, đối tượng tác động nhất định, do đó khi nghiên cứu thẩm quyền của chức vụ trong bộ máy hành chính nhà nước cần phải tính đến lĩnh vực mà chức vụ đó có thể tác động tới bằng những quyền hạn của mình, có nghĩa tính tới lĩnh vực, phạm vi mà hoạt động của chức vụ đó hướng tới. Tất cả những điều đó đều được xác định trong các văn bản quy phạm pháp luật về quản lý nhà nước và được gọi là "đối tượng của thẩm quyền". Đối tượng thẩm quyền thực chất là những quan hệ xã hội, mà thẩm quyền của chức vụ nhà nước hướng tới.

Mặt khác thẩm quyền của chức vụ nhà nước trong bộ máy hành chính còn tùy thuộc vào nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng của cơ quan, chức vụ nhà nước. Khi chức vụ nhà nước sử dụng thẩm quyền là nhân danh nhà nước, quyền lực nhà nước để giải quyết những vụ việc nhất định phát sinh trong đời sống nhà nước, xã hội thuộc phạm vi đối tượng thẩm quyền đã được ấn định bởi pháp luật. Để đảm bảo sự đúng đắn cho việc thực hiện thẩm quyền của các chức vụ nhà nước pháp luật không chỉ quy định về thẩm quyền của chức vụ mà còn quy định cả trình tự, thủ tục thực hiện thẩm quyền.

Về bản chất pháp lý thì thẩm quyền của chức vụ nhà nước là phương tiện pháp lý để

phân công lao động quyền lực trong bộ máy, cơ quan hành chính nhà nước. Thẩm quyền của chức vụ nhà nước một mặt tùy thuộc vào địa vị chính trị - pháp lý của chức vụ trong nấc thang chức vụ nhà nước, mặt khác tùy thuộc vào kỹ thuật tổ chức bộ máy, cơ quan hành chính nhà nước. Do đó, thẩm quyền của chức vụ nhà nước được xác lập bởi pháp luật, do đó pháp luật là căn cứ pháp lý duy nhất để xác định thẩm quyền của chức vụ nhà nước.

Việc xác định và sử dụng đúng đắn thẩm quyền của từng chức vụ trong cơ quan hành chính nhà nước có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong đời sống nhà nước và xã hội, góp phần đảm bảo pháp chế và kỷ luật trong quản lý, là một trong những tiền đề để nâng cao hiệu quả hoạt động của cơ quan hành chính nhà nước và của từng chức vụ nhà nước.

Từ những điều nói trên có thể định nghĩa: thẩm quyền chức vụ nhà nước trong cơ quan hành chính nhà nước là tổng thể nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng của chức vụ nhà nước nhân danh quyền lực nhà nước để xem xét, đánh giá, phán quyết, quyết định những vụ việc, vấn đề cụ thể phát sinh trong quản lý nhà nước, quản lý xã hội thuộc đối tượng tác động của thẩm quyền, được thực hiện theo một trình tự, thủ tục nhất định do pháp luật quy định nhằm thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn của cơ quan hành chính nhà nước, bảo đảm sự phát triển kinh tế - xã hội, trật tự trị an an toàn xã hội, bảo đảm và bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của công dân, cơ quan, tổ chức, nhà nước.

3. Thẩm quyền của chức vụ chính trị

Trong bộ máy nhà nước nói chung và trong bộ máy hành chính nói riêng, những người giữ chức vụ do bầu cử là những nhà chính trị, họ luôn theo đuổi những mục tiêu chính trị nhất định, có thể là mục tiêu chính trị của quốc gia, dân tộc, hay mục tiêu chính trị của một cộng đồng lãnh thổ dân cư, một cơ quan, tổ chức. Do đó, khi các chức vụ chính trị thực l

của các công dân, tổ chức, cộng đồng dân cư, quốc gia, dân tộc, thậm chí cả quốc gia, dân tộc khác, tùy theo từng chức vụ mà việc thực hiện thẩm quyền có phạm vi, mức độ ảnh hưởng khác nhau tới đời sống nhà nước, xã hội, thậm chí tới cả quan hệ quốc tế.

Để thực hiện những nhiệm vụ, quyền hạn và trong khuôn khổ thẩm quyền của mình đã được xác lập bởi pháp luật, các nhà chính trị luôn đưa ra các chính sách, ban hành các văn bản quy phạm pháp luật nhằm đưa ra định hướng phát triển của đời sống chính trị, kinh tế, xã hội, điều chỉnh chung các quan hệ xã hội. Chính vì lẽ đó mà các chức vụ chính trị là những chức vụ có bồn phận, trách nhiệm cao nhất trong các chức vụ nhà nước, họ phải trả lời trước quốc gia, dân tộc, trước nhân dân, cộng đồng dân cư về hướng đi hàng chục, thậm chí hàng trăm năm.

Thực tiễn các quốc gia trên thế giới và nước ta đã chỉ ra rằng bằng các chính sách, quyết định do mình đưa ra các nhà chính trị cấp cao của đất nước có thể làm thay đổi đời sống chính trị, xã hội, kinh tế của một cộng đồng dân cư, một vùng của đất nước, của cả đất nước, trong nhiều trường hợp làm thay đổi hướng đi của cả một dân tộc, quốc gia trong những giai đoạn, thời kỳ nhất định, thậm chí làm thay đổi cả quan hệ với các quốc gia, dân tộc khác, còn các nhà chính trị cấp dưới ở địa phương có thể làm thay đổi đời sống dân cư trên một đơn vị hành chính nhất định.

Do tính chất, đặc thù của thẩm quyền chính trị, nên phẩm chất đầu tiên, quan trọng nhất được đặt ra đối với các chức vụ chính trị là phẩm chất chính trị, phẩm chất đạo đức chính trị và khả năng tổ chức, điều hành nền chính trị, đương nhiên các chức vụ chính trị cũng đòi hỏi những chuyên môn nhất định, nhưng đây không phải là điều căn bản, quyết định.

4. Thẩm quyền của chức vụ quyền lực hành chính

Từ góc nhìn của khoa học hành chính, khoa học luật hành chính và dựa vào các quy định

pháp luật hiện hành nước ta hiện nay, có thể nhận thấy các sự khác nhau giữa thẩm quyền của các chức vụ quyền lực hành chính và thẩm quyền chuyên môn.

Thẩm quyền quyền lực hành chính thuộc về các chức vụ trong bộ máy hành chính nhà nước như: Thứ trưởng, Tổng cục trưởng, Cục trưởng, Vụ trưởng, Phó vụ trưởng, Giám đốc sở, Phó giám đốc sở, Trưởng phòng... và tương đương, các chức vụ này thực chất là các chức vụ này được xác lập bằng con đường bổ nhiệm có thời hạn (như ở nước ta), không lệ thuộc vào nhiệm kỳ của các chức vụ chính trị. Nhưng cũng có quốc gia quy định thời hạn của những chức vụ này hoàn toàn lệ thuộc vào nhiệm kỳ của các nhà chính trị, thậm chí thời hạn của các chức vụ chuyên môn cũng theo thời hạn nhiệm kỳ của các chức vụ chính trị. Mỗi khi có sự thay đổi các nhà chính trị cũng theo đó mà thay đổi các nhà hành chính.

Những người giữ chức vụ quyền lực hành chính, theo quy định của pháp luật nước ta hiện nay là công chức thực hiện các công vụ - thực hiện các công việc để phục vụ cho cơ quan nhà nước thực hiện các nhiệm vụ, quyền hạn, thẩm quyền của cơ quan mà pháp luật đã quy định cho cơ quan đó. Hoạt động của các chức vụ quyền lực hành chính dựa trên cơ sở pháp luật và để thực hiện pháp luật bằng các hoạt động tổ chức, điều hành, hoạt động chuyên môn. Do đó, thẩm quyền quyền lực hành chính như là cầu nối, biến chính sách, pháp luật thành hiện thực, không có những chức vụ này, không thể đưa chính sách, pháp luật vào đời sống xã hội. Chính vì vậy, phẩm chất của những người giữ chức vụ quyền lực hành chính chủ yếu là năng lực tổ chức, điều hành, phối hợp để thực hiện pháp luật, thực hiện các quyết định do các nhà chính trị đưa ra bằng việc đưa ra các quyết định hành chính, quyết định chuyên môn, tổ chức thực hiện, kiểm tra việc thực hiện các quyết định đó.

Thẩm quyền của chức vụ quyền lực hành chính được sử dụng để đưa ra các quyết định hành chính làm xuất hiện, thay đổi hay đình chỉ những quan hệ pháp luật nhất định, cá đó có thể là trong nội bộ cơ quan, hay

cơ quan nhà nước, hoặc liên quan tới các đối tượng bên ngoài hệ thống, tới cá nhân, tổ chức, cơ quan khác. Bên cạnh đó những chức vụ này còn giải quyết nhiều vấn đề chuyên môn, do đó những người giữ chức vụ quyền lực hành chính còn là các nhà chuyên môn bậc cao, do đó họ cũng đưa ra nhiều quyết định chuyên môn.

Như vậy, thẩm quyền của các chức vụ quyền lực hành chính được tập trung ở hoạt động tổ chức, điều hành, ra các quyết định hành chính để thực hiện các chính sách, pháp luật, trực tiếp gắn với công việc hàng ngày của các công dân, tổ chức, cơ quan.

5. Thẩm quyền chuyên môn

Để phục vụ cho việc ban hành chính sách, pháp luật của các chức vụ chính trị có các chức vụ quyền lực hành chính, để phục vụ cho chức vụ quyền lực hành chính ra các quyết định hành chính có các chức vụ, chức danh chuyên môn. Trong bộ máy nhà nước đông đảo những người giữ chức vụ, chức danh chuyên môn, họ phục vụ nhà nước bằng chuyên môn, nghiệp vụ đã được đào tạo theo yêu cầu của cơ quan, của chức vụ, chức danh do họ đảm nhiệm.

Theo quy định của pháp luật nước ta hiện nay các công chức giữ các chức vụ, chức danh chuyên môn được hình thành chủ yếu bằng con đường thi tuyển hoặc bằng cách khác. Người giữ chức vụ, chức danh chuyên môn có những thẩm quyền chuyên môn nhất định, thể hiện trong việc đưa ra các quyết định chuyên môn. Các chức vụ, chức danh chuyên môn thực chất là hàm cấp về chuyên môn nghiệp vụ, vì vậy các quyết định chuyên môn cũng có vị trí cao thấp khác nhau của nó, tùy thuộc vào việc là quyết định chuyên môn đó do chức vụ, chức danh chuyên môn nào đưa ra. Chức vụ, chức danh chuyên môn càng cao thì quyết định chuyên môn được đưa ra càng có ý nghĩa quan trọng trong thực tiễn quản lý, đời sống nhà nước và xã hội. Người có chức vụ, chức danh chuyên môn cao trong nhiều trường hợp mặc nhiên là “cấp trên” của người có chức vụ, chức danh chuyên môn thấp.

Quyết định chuyên môn là cơ sở để các chức vụ quyền lực hành chính đưa ra các quyết định hành chính, thậm chí để các nhà chính trị đưa ra các chính sách và ban hành văn bản quy phạm pháp luật điều chỉnh chung các quan hệ xã hội. Do đó, các quyết định chuyên môn có vai trò và ý nghĩa đặc biệt trong quản lý nhà nước, đời sống nhà nước, đời sống xã hội.

Các chức vụ, chức danh chuyên môn được hình thành là để phục vụ cho các chức vụ chính trị, chức vụ quyền lực hành chính, hay để thực hiện các dịch vụ hành chính công của cơ quan hành chính nhà nước. Do đặc thù của hoạt động hành chính nhà nước nên một số chức vụ, chức danh chuyên môn trong hành chính, ngoài quyền ra các quyết định chuyên môn, còn có quyền ra quyết định hành chính, thực hiện hành vi hành chính, như: nhân viên Hải quan, Kiểm lâm, Thuế vụ, Quản lý thị trường, Thanh tra viên thanh tra nhà nước chuyên ngành.

Do tính chất, đặc thù của hoạt động chuyên môn trong hành chính nên thẩm quyền chuyên môn có tính độc lập tương đối và ổn định hơn so với thẩm quyền quyền lực hành chính. Vì lẽ ấy mà nước ta ngay từ thời phong kiến đã khái quát lên thành câu “quan khứ, nha tồn” và người phương Tây cũng có câu tương tự “chính trị ra đi nhưng hành chính ở lại”, cũng chính là để phân biệt hai loại chức vụ này. Những người giữ chức vụ quyền lực hành chính không thể dùng mệnh lệnh hành chính mà buộc các nhà chuyên môn phải ra những quyết định chuyên môn sai với những tiêu chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ, hay bác bỏ những quyết định chuyên môn mà không có những căn cứ khoa học xác đáng. Vì vậy, trong hoạt động quản lý nhà nước, quản lý xã hội các chức vụ quyền lực hành chính nhà nước phải tôn trọng các quyết định của chức vụ chuyên môn. Sự tôn trọng các quyết định của chức vụ chuyên môn như là sự tôn trọng các quy luật tự nhiên và xã hội.

Ngày nay trong xu hướng xây dựng nhà nước pháp quyền, cải cách hành chính, cải cách tư pháp, đặc biệt là cải cách hành chính với bước chuyển từ nền hành chính cai quản sang nền hành chính phục vụ, nền hành chính hiện các dịch vụ hành chính công,

biệt giữa thẩm quyền chức vụ chính trị, chức vụ quyền lực hành chính, chức vụ chuyên môn có ý nghĩa đặc biệt quan trọng không chỉ trong nhận thức mà còn cả trong thực tiễn thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn của các cơ quan hành chính nhà nước. Đặc biệt là trong việc định ra các tiêu chuẩn yêu cầu về phẩm chất chính trị, phẩm chất đạo đức, phẩm chất chuyên môn đối với từng loại chức vụ nhà nước, để tuyển chọn, sử dụng, quản lý một cách hợp lý các chức vụ trong bộ máy hành chính nhà nước. Chính vì vậy, điều này đòi hỏi cần phải có những quy

định cụ thể rõ ràng về mặt pháp lý đối với từng chức vụ nhà nước trong bộ máy hành chính.

Tài liệu tham khảo

- [1] *Đại từ điển tiếng Việt*, NXB Văn hóa Thông tin, Hà Nội, 1998.
- [2] *Từ điển Luật học*, NXB Từ điển Bách khoa, Hà Nội, 1999.
- [3] V.M. Manôkhin Xaratóp (Chủ biên), *Xây dựng Xô Viết*, 1982 (Sách tiếng Nga).

Position and authority in the administrative state

Pham Hong Thai

*School of Law, Vietnam National University, Hanoi,
144 Xuan Thuy, Cau Giay, Hanoi, Vietnam*

The article analyzes the concept of competitive position in the administrative state, made the concept of jurisdiction of the state, the distinction between political positions, positions of power, position and professional and analyze the relationship between the positions, only the nature, specific, limited authority, position, role, the authority of each position in the administrative state.

